

Nr 208.

Godkänd av första kammaren den 30 april 1940.

Godkänd av andra kammaren den 30 april 1940.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till manskapsavlöningsreglemente m. m.

(Statsutskottets utlåtande nr 110.)

Till KONUNGEN.

I propositionen nr 127 har Kungl. Maj:t, under åberopande av vid propositionen fogat utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 8 mars 1940, föreslagit riksdagen att dels godkänna det av chefen för finansdepartementet förordade förslaget till manskapsavlöningsreglemente, dels godkänna det av departementschefen förordade förslaget till kungörelse om ändring i vissa delar av militära avlöningsreglementet, dels bemyndiga Kungl. Maj:t att med iakttagande av de huvudgrunder, som av departementschefen förordats, utfärda erforderliga bestämmelser om övergången till manskapsavlöningsreglementet, dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i gällande förordningar angående arméns, flottans och kustartilleriets reserver, vilka påkallas av antagandet av nytt manskapsavlöningsreglemente, dels ock besluta, att barntillägg skola övergångsvis utgå till vissa i manskapsavlöningsreglementet avsedda befattningshavare enligt av departementschefen förordade grunder.

I likhet med departementschefen har riksdagen funnit, att löneregleringsfrågan för det fast anställda manskapet nu bör bringas till sin lösning. Enär lönereglering för övrig personal på aktiv stat genomförts vid fjolårets riksdag, skulle ett undanskjutande av frågan kunna framstå såsom obilligt och även medföra svårigheter för försvarsväsendet och dess manskapsrekrytering.

Det i föreliggande proposition innefattade förslaget till manskapsavlöningsreglemente har, såsom föredragande departementschefen framhållit, tillkommit efter ingående utredningar och överväganden inom 1936 års lönekommitté, varvid samarbete ägt rum med särskilda delegerade för försvarsväsendets lönenämnd och centrala förvaltningsmyndigheter samt förhandlingar förts med utsedda representanter för vederbörande personalorganisation rö-

rande såväl löneplaner som reglementets utformning i övrigt, och vid förhandlingarna har enighet vunnits såväl om löneförbättringens storlek som jämväl beträffande avlöningsförmånerna i övrigt samt utformningen av lönebestämmelserna. Av de över 1936 års lönekommittés förslag hörda myndigheterna hava visserligen några myndigheter ansett den föreslagna löneökningen vara i vissa lönelägen väl knapp för att säkerställa önskvärda rekryteringsmöjligheter, men flertalet myndigheter hava lämnat förslaget utan principiell erinran. Efter den granskning, som riksdagen ägnat Kungl. Maj:ts i allt väsentligt på kommitténs förslag grundade proposition, har riksdagen funnit, att frågan om ett nytt manskapsavlöningsreglemente befinner sig i det utredda skick, att beslut i ämnet nu kan av riksdagen fattas på grundval av den föreliggande propositionen.

I fråga om sättet för avlönande av det fast anställda manskapet innebär det föreliggande förslaget bibehållande för huvuddelen av manskapet av det hittills tillämpade blandade kontant- och naturalönesystemet. För de äldsta grupperna av manskap, nämligen flaggkorpraler och högbåtsmän, vilka äga kvarstå i tjänst intill uppnådd pensionsålder, har nyssnämnda blandade lönesystem dock syntts icke längre motsvara förhållandenas krav. För dessa personalgruppers del har föreslagits införandet av ett renodlat kontantlönesystem genom beställningshavarnas överförande till en särskild löneplan. Beträffande kontantlönen för manskap i allmänhet förutsattes ingen dyrortsgradering av lönebeloppen, d. v. s. beloppen skola liksom hittills vara enhetliga för alla tjänstgöringsorter, men i fråga om flaggkorpraler och högbåtsmän, som föreslås skola erhålla uteslutande kontantlön, hava samma skäl för dyrortsgradering ansetts föreligga som de, vilka motiverat den i lönesystemet för officerare och underofficerare samt tjänstemän vid civilförvaltningen ingående ortsgruppsindelningen. Mot vad som i dessa hänseenden föreslagits har riksdagen icke funnit anledning till erinran.

Medan det nuvarande blandade lönesystemet i vad angår visst gift manskap med en tjänstetid av minst 72 månader så till vida är modifierat, att detta manskap i stället för fri inkvartering må åtnjuta hyresbidrag för att möjliggöra anskaffande av familjebostad, så föreslås nu, såvitt angår annat manskap än flaggkorpraler och högbåtsmän, att ett särskilt tillägg till den kontanta lönen skall utgå dels till manskap, som ingått äktenskap och som kan räkna en anställningstid av minst 4 år, dels ock till ogift manskap, som tillhör högsta lönegraden i löneplanen för manskap i allmänhet och kan räkna en anställningstid av minst 8 år. Tillägget, som i förslaget benämnes *hyres- och ortstillägg*, dyrortsgraderas så, att beloppet å skilda tjänstgöringsorter för gift manskap så avväges, att en i stort sett riktig variation av den *totala* avlöningen erhålles, då den vanliga indelningen av tjänstgöringsorterna i ortsgrupper tillämpas. För det ogifta äldre manskapet skulle tillägget bestämmas till lägre belopp än för de gifta beställningshavarna på samma ort. Riksdagen, som uppmärksammat att åtnjutande av detta tillägg icke utesluter möjlighet för vederbörande myndighet att för tid varunder detta med hänsyn till tjänsteförhållanden kan vara erforderligt, beordra beställnings-

havare att ligga förlagd i kasern, har funnit sig böra bifalla förslaget i vad det gäller hyres- och ortstillägg.

I fråga om *rörligt tillägg* föreslås i propositionen i enlighet med lönekommitténs förslag, att sådant tillägg skall utgå till flaggkorpraler och högbåtsmän, vilka nu skulle erhålla uteslutande kontantlön, efter samma grunder som i de nya civila och militära avlöningsreglementena fastställts för befattningshavare i allmänhet. Vad övrigt manskap angår skulle det rörliga tillägget beräknas å allenast den del av den kontanta månadslönen, som överstiger 25 kronor, vilken begränsning är en följd av att full kompensation erhålles av detta manskap för levnadskostnadernas stegring, såvitt angår den del av avlöningen, som utgår in natura. Vidare skulle rörligt tillägg utgå efter vanliga grunder å hyres- och ortstilläggets belopp. Mot dessa av Kungl. Maj:t föreslagna grunder för beräkning av rörligt tillägg åt det fast anställda manskapet har riksdagen icke funnit anledning till erinran.

Kungl. Maj:ts förslag om sammanförande i en *gemensam löneplan* av allt manskap utom flaggkorpraler och högbåtsmän har riksdagen funnit lämpligt, enär därigenom vinnes, att manskap vid olika grenar av försvarsväsendet efter enahanda tjänstetid och motsvarande utbildning vid normala beföringsförhållanden erhåller samma löneställning. De i samband härmed föreslagna ombenämningarna av vissa beställningshavare giva icke riksdagen anledning till något uttalande.

Riksdagen har heller icke funnit skäl till erinran mot förslaget, i vad det gäller *löneplanernas tekniska byggnad m. m.*, då förslaget i denna del i stort sett ansluter sig till de principer, vilka vunnit tillämpning beträffande befattningshavare i övrigt inom statsförvaltningen, men samtidigt tager hänsyn till de särskilda beförings- och utbildningsförhållanden, som äro gällande för fast anställt manskap.

I fråga om *lönebeloppens avvägning* innebär det föreliggande förslaget för manskap med rätt till naturaförmåner i huvudsak, att den genomsnittliga löneökningen visserligen icke skulle uppgå till samma storlek som de av riksdagen år 1938 och 1939 beslutade löneförbättringarna för helt kontantavlönade befattningshavare men att större löneförbättringar skulle tillerkännas äldre manskap än manskap med kort anställningstid. Beträffande lönebeloppen för det manskap, som skall helt kontantavlönas, hava dessa bestämts med hänsyn tagen till att vissa löneklasser i löneplanen göras gemensamma med de tre lägsta löneklasserna i löneplanen för underofficerare i militära avlöningsreglementet. I samband härmed föreslås viss höjning av avlöningsbeloppen i de båda lägsta löneklasserna för underofficerare för att ernå en lämplig relation mellan å ena sidan lönebeloppen i löneplanen för manskap i allmänhet jämte utgående naturaförmåner eller ersättning för sådana förmåner — däri inbegripet hyres- och ortstillägg — och å andra sidan lönebeloppen i löneplanen för det helt kontantavlönade manskapet. Löneökningen för sistnämnda manskap blir större än för övrigt manskap, men detta har, med hänsyn till dels deras utbildning och tjänstetid m. m., dels ock att ifrågasvarande personalgrupper hittills varit i lönehänseende ogynnsamt ställda, an-

setts vara befogat. Under erinran därom, att frågan om, bland annat, löneavvägningen varit föremål för förhandlingar mellan lönekommittén och representanter för vederbörande personalorganisation och att enighet därvid uppnåtts rörande de lönebelopp, som nu föreslås, bifaller riksdagen Kungl. Maj:ts förslag.

Mot förslaget om att i manskapsavlöningsreglementet införa grundläggande bestämmelser om rätt för visst äldre manskap att efter anställningskontraktets utlöpande åtnjuta *avlöning å civilanställningsstat* med i huvudsak samma innehåll som de under en följd av år med riksdagens medgivande meddelade bestämmelserna om rätt för visst manskap att under en tid av högst 6 månader kvarstå i anställning över stat i civilanställningssyfte, har riksdagen icke funnit skäl till erinran.

Vad därefter angår frågan om *avskedspremier* till visst manskap, som avgår ur tjänst efter en anställningstid av minst 6 år utan att erhålla vare sig ny anställning i manskapsbeställning eller ock sådan befattning i statens tjänst, å vilken civila eller militära tjänstepensionsreglementet äger tillämpning, så innebär detta i förhållande till hittills gällande bestämmelser, vilka fastställts vid sidan av avlöningsreglementet, att jämväl den skall uteslutas från rätt till avskedspremie, vilken vinner anställning, å vilken civila tjänstepensionsreglementet är gällande, och häremot finnes enligt riksdagens uppfattning icke något att erinra, då en sådan anställning kan beräknas bli av stadigvarande natur och vederbörande numera äger erhålla ersättning för flyttningskostnader, som kunna uppkomma i samband med övergången till anställningen i fråga. Ej heller finner riksdagen någon invändning kunna göras mot att avskedspremierna, av vilka den lägre utgår efter minst 6 års anställningstid och den högre efter en anställningstid av minst 9 år, var för sig bestämmas till samma belopp för samtliga truppförband och motsvarande. I fråga om beloppens avvägning skulle i enlighet med lönekommitténs förslag den lägre premien bestämmas till 600 kronor och den högre till 800 kronor. Riksdagen finner sig böra fastställa de av Kungl. Maj:t föreslagna beloppen av 600 respektive 800 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag till manskapsavlöningsreglemente innehåller i § 23 ett stadgande därom, att beställningshavare som är helt kontantavlönad samt annan beställningshavare, som tillhör högsta lönegraden i löneplanen för manskap i allmänhet och räknar en anställningstid av minst 8 år, skall äga åtnjuta *kallortstillägg* under de förutsättningar och enligt de grunder, om vilka förmåles i 24 § militära avlöningsreglementet jämte av Kungl. Maj:t i anslutning till nämnda författningsrum meddelade närmare bestämmelser. För egen del finner riksdagen i likhet med departementschefen att rätten att åtnjuta kallortstillägg, då den nu införes för manskap, bör begränsas och bifaller därför Kungl. Maj:ts förslag.

Vad därefter angår de i föreliggande förslag intagna bestämmelserna angående manskaps rätt till *sjötillägg*, innebär förslaget, bland annat, att 3. klass sjömän skola bli berättigade till sjötillägg vid rörlig förläggning men där-

emot icke vid stationär förläggning. Häremot har riksdagen icke funnit skäl till erinran.

Kungl. Maj:ts proposition i de delar, som i det föregående icke särskilt berörts, föranleder icke några särskilda uttalanden från riksdagens sida.

De smärre formella jämkningar i författningstexten, som må kunna visa sig erforderliga, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att vidtaga.

Under åberopande av vad sålunda anförts får riksdagen anmäla, att riksdagen

dels godkänt Kungl. Maj:ts förslag till manskapsavlöningsreglemente;

dels godkänt Kungl. Maj:ts förslag till kungörelse om ändring i vissa delar av militära avlöningsreglementet;

dels bemyndigat Kungl. Maj:t att med iakttagande av de huvudgrunder, som av departementschefen i statsrådsprotokollet över finansärenden för den 8 mars 1940 förordats, utfärda erforderliga bestämmelser om övergången till manskapsavlöningsreglementet;

dels bemyndigat Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i gällande förordningar angående arméns, flottans och kustartilleriets reserver, vilka påkallas av antagandet av nytt manskapsavlöningsreglemente;

dels ock beslutat, att barntillägg skola övergångsvis utgå till vissa i manskapsavlöningsreglementet avsedda befattningshavare enligt av departementschefen i ovannämnda statsrådsprotokoll förordade grunder.

Stockholm den 30 april 1940.

Med undersåtlig vördnad.
